

تيۇرى فرېربوون بە ھەولدان و ھەلە ادوارد لي ثورندايك

تيۇرەكانى فيربوون
پۇلى دووۋەمى بەشى رينمايى

■ ئىدوارد ئوردايك بە يەككىك لە بەناوبانگترین پېشەنگەكانى تيۆرى فيربوون لە ريگهه هتولدان و ههله دادهنريت، ئوردايك روانگهيهكى جياواز دهگريتهبهر سهبارهت به پرۆسهى فيربوون و بهدهستهينان

■ دهروونناسى قهرزاري ئهوه چونكه يهكهم كهس بوو كه سيستهمى تاقىكر دنهوه لهسهه ئازهلەكان به قهبارهيهكى گهوره ناساند، و يهككىك بوو له يهكهم زاناكان كه ناساند شيوازي تاقىكاري بو ليكوئينهوه له رهفتاري ئازهلان، بهو پييهى كه نهجامهكانى مروف دهگريتهوه و جياوازييان نيهه له ئازهلەكان جگه له پله

■ تاک له کاتی کارلیکردنی له گهڵ ئەو هاندەرە ژینگهییە جیاوازانەى که ئاراستهى دهکات، دهبیٲ فۆرمهکانى ڤهفتارهکانى گونجاو فیٲر بیٲ بۆى، بۆیه ئورندایک دهبیٲیت که تاکهکان زۆر ڤهفتار پيشان ددهن بهجۆریک که ورده ورده واز له ههولە ههلهکان دینن و تهنها ئەو ڤهفتارانه دههیلنهوه که بۆ ئەم هاندەرانه گونجاوه

■ له ڤوانگهى ئورندایکهوه، ههموو هاندەریک دهبیٲ وهلامیک بداتهوه و ئەم وهلامهش ڤهنگه دهروونى یان جولەهیی بیٲ، بهم شیوهیه ژيانى دهروونى وهک زنجیرهیهک هاندەر و وهلامى ساده دهبیٲیت، بۆ پشٲراستکردنهوهى گریمانهکانى، چهن دین تاقیکردنهوهى ئەنجامداوه، بهناوبانگترینیان لهوانه (تاقیکردنهوهى ئورندایک لهسهٲر پشیله) بوو

ئەزمۇونى پشیلە

یەككە لە تاقىكر دىنەو بەناوبانگەكانى ئەوھىە كە پشیلەھىەكى
برىسى لە قەفەسىكى داخراودا دانا، كە ناوى لىنابوو (قەفەس
یان سندوقى سەرلىشىۋاۋ)، لە دەرەھى قەفەسەكەش قاينىكى
دانا كە خواردى تىدابوو (پارچەھىەك ماسى يان گوشت)
بەجۆرىك كە پشیلەكە دەيتوانى خواردىكە بىينىت بەلام
نەيدەتوانى پىي بگات تەنھا بە فشاردان لەسەر لاتچىك يان
(تەختەھىەكى دار) ئامادە نەبىت لە ناو قەفەسەكەدا، پالنەرەكە
لىرەدا برسېتىيە

◦ ئامانچ ئهويه له دهروهوه نان بخوات

◦ قههسهكه و وهلامهكهى كه...

◦ بگه بهم ئامانجه

◦ ئورنداىك چاودىرى پهفتارهكانى كرد

■ دهر كهوت كه پشيله كه له حاله تئىكى توندوتىژى و هه لچوون و تئىكچووندايه، جو لهى هه رهمه كى دهكات،

■ پاشان له ناكاو يان به رئىكهوت پشيله كه فشارى خسته سه ر گيرفانه كه، دهر گاكه كرايه وه و چو وه دهر وه بو خوار دن،

■ پاشان پشيله كهى خسته ژووره وه، و پاشان هه وه كان ده ستيان پئى كرد، و ئه و كاتهى كه پشيله كه كهوته خوار وه بو ئه وهى قه فه سه كه بكاته وه تو مار كرا

■ پاشان چهند جار ئىك تا قئى كر دنه وه كهى دوو باره كر ده وه و بوى دهر كهوت جو وه هه له كان ور ده كه م ده بنه وه و ئه و كاتهى كه ده خايه نئىت بو دهر چوون له قه فه سه كه كه م ده بئىته وه تا وه كو... كات دئىت و پشيله كه ده ست دهكات به وه لامدانه وهى دروست،

وہسکردنی ئەزمونی ئۆرندایک

○ ئۆرندایک تییینی کرد کہ پشیلەکہ ۱۶۰ چرکہی دەوئیت لە یەکہم
هەولیدا بۆ کردنەوہی دەرگاکہ، و جاری دووہمیش کاتیکی کہمتری
دەویست. ۱۵۶ چرکہ، و جاری سییہم کہمتر لە چرکہیہک و ہتد، لەگەڵ
ئەوہی کاتەکہ وردە وردە دەستی بە کہمبونەوہ کرد لە ہەولەکاندا تا
گەیشتہ (۷) چرکہ لە ہەولی ۱۲۲دا.

هه‌وێه‌کان و کاتی رهفتار و هه‌ئس و که‌وته‌کانی پشیله بۆ هاتنه‌ دهره‌وه‌ روون ده‌کاته‌وه

کاتی به‌ چرکه	هه‌وێه‌کان	کاتی به‌ چرکه	هه‌وێه‌کان	کاتی به‌ چرکه	هه‌وێه‌کان
۱۲ چرکه	۱۷	۲۵ چرکه	۹	۱۶۰ چرکه	۱
۱۰ چرکه	۱۸	۱۵ چرکه	۱۰	۴۰ چرکه	۲
۷ چرکه	۱۹	۲۰ چرکه	۱۱	۹۰ چرکه	۲
۱۵ چرکه	۲۰	۳۵ چرکه	۱۲	۳۵ چرکه	۴
۱۰ چرکه	۲۱	۱۰ چرکه	۱۳	۲۵ چرکه	۵
۷ چرکه	۲۲	۱۵ چرکه	۱۴	۳۰ چرکه	۶
۷ چرکه	۲۳	۲۰ چرکه	۱۵	۲۵ چرکه	۷
۷ چرکه	۲۴	۱۵ چرکه	۱۶	۲۰ چرکه	۸

گریمانەکانی تیۆری ئوردایک:

■ گریمانەى یەكەم: زیندەوهران فیۆری چارەسەرکردنى كیشەیهك دەبیت له
رێگهى هەولدان و ههله

■ گریمانەى دووهم: فیۆربوون به هەولدان و ههله وردە وردە لهگهڵ ههوله
دووبارەبوو هەکان پروودەدات و به کهمبوونەوهى کاتى ههولهکان یان ژمارهى
ههلهکان دەپۆریت.

گریمانەکانی تیۆری ئوردایک

◦ گریمانەى سڤیه م: وه لامه کانی یه که م بو چاره سه ره که له سه ر بنه مای تاقیکردنه وه و هه له به شیوه یه کی هه ره مه کین و دواتر ورده ورده له ریگه ی تاقیکردنه وه و به ستنه وه ده گۆردرین بو به مه به ست.

◦ گریمانەى چواره م: دووباره بوونه وه په یوه ندییه ده مارییه کانی نیوان هانده ر و وه لامدانه وه به هیژ ده کات، پشتگوێخستنیش ده ییته هۆی لاوازبوونی ئەم په یوه ندییا نه

ياسا بنه رته تيه كانى تيوري ثورندايك

○ -ياساى كارىگه رى :- (قانون الاثر)

○ ثورندايك پيى وايه دهرئه نجامه كانى رهفتار بهر پرسن له پتهو كردنى پهيوه ندى نيوان نهو دوخه ورووژينه ره و نهو رهفتاره، بهو پييهى نهو پهيوه نديانهى كه به چيژ يان چيژ هوه پهيرهو دهكرين، بههيزتر دهن، له كاتيكا لاواز دهن نهگه دوخيكي بيزاركه يان نارازى بهدوايدا بيت نهجامى... بهدهسته ينانى خوراك له تاقيه كردنه وه كهدا كه پيشتر باسمان كرد وايكرد پشيله كه نهو وه لامه بپاريزيت و له دوخه هاوشيوه كاندا بهكار بيهيئيت

ياسا بنەرەتییەکانی تیۆری ئوردایک

۲- یاسای ئامادەکاری (قانون الاستعداد):

◦ چەمکی ئامادەکاری ئوردایک ئاماژەییە بۆ ئەو حالەتە دەروونییەیی کە تاك
تێدایە کاتیک پروبەر ووی دۆخیکی هاندەر دەبیتهوه، ئوردایک تەنها
دۆخی پەيوەندییە دەمارییەکانی بەکار هیناوه بۆ ئاماژەدان بەم حالەتە.

○ ۳- یاسای پراهینان: (قانون التدریب)

○ ثورندایک بووی دهرکهوت که مهرج نییه پراهینان یان مهشکردن بییته هووی
باشتربوونی ئەدای کارکردن مهگەر ئەم ئەنجامه به فیدباک بهدوای خویدا
بهینیت. لیروهوه، ثورندایک جهختی لهسهه پئویستی ههبوونی فیدباک لهسهه
بنهمای رهفتار له کاتی پرۆسهی فیڕکردن یان پراکتیکدا کردهوه.

بەکارھێنانی تیۆری ھەولدان و ھەلە لە بواری پەرۆھەردەدا

۱. تیۆرییەکی دەلیت بی ھاندەر ھیچ وەلامیک نییە.

۲. بارودۆخی خویندن دەبیت پاداشتیکی لەگەڵدا بیت، گرنگیدان بە بەھیزکردن

کاریگەری لەسەر پرۆسەیی خویندن دەبیت.

بەکارھێنانی تیۆری ھەولدان و ھەلە لە بواری پەرۆھەردەدا

۳. پێویستە خۆچالاکی لە پرۆسەی فیروبوندا بە مەیل و پێویستی جیاوازی ھوہ
ھان بدریت بۆ تاکەکان

۴. دەستتێشانکردنی ئەو بارودۆخانەی کە دەبنە ھۆی ڕەزامەندی یان
نارەحەتی خۆیندکاران وە بەکارھێنانی بۆ کۆنترۆڵکردنی ڕەفتاری
خۆیندکاران.

هەلسەنگاندنی تیۆری ئوردایك:

سوودەکانی تیۆری:-

۱. دانانی کۆمهڵیک یاسای بنه‌رەتی و لاوه‌کی
۲. یه‌که‌م زانا بوو که تاقیکردنه‌وه له‌سه‌ر ئازەله‌کان جیبه‌جی کرد
۳. تیۆری ئوردایك به‌شداری کرد له‌ په‌ر‌سه‌ندنی زیره‌کی له‌ ئازەل و مرۆفدا
۴. به‌شداربووه له‌ په‌ر‌ه‌پیدانی شیوازی راهی‌نان و پراکتیک و به‌مه‌ش یارمه‌تی په‌ره‌ بیدانی شیوازه‌کانی وانه‌وتنه‌وه‌ی داوه.

هەلسەنگاندنی تیۆری ئورندایک:

◦ کەموکورییەکان یان رەخنەکان لە تیۆری ئورندایک:

◦ ۱- تیۆری ئورندایک تیۆریکی بەشەکییە کە سەیری بارودۆخی پەروەردەیی

دەکات کە سنووردارە بە پەيوەندییەکانی نیوان هاندەر و وەلامدانەوهکان.

◦ ۲- وەلامە دروستەکان بە ریکەوت هاتن، بەو پێیە رۆلی تیگەشتن لە

پروۆسە پەروەردەدا لاوازە.